

כחול לבן

קדוה ארץ

גיליון 7 | כ"ז כסלו תשע"ד | פרשת מקץ | שבת חנוכה

שאלה:

איזה חושך באנו לגרש? וכיצד נעשה זאת?

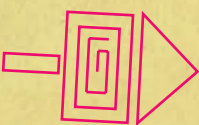
לראות את ה' יום יום
הרב יובל הכהן אשורב
מרכז "בסוד הדברים"

על הפסוק "והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום", רדשו חכמינו ש'תהו' - זו גלות מצרים, 'בהו' - זו גלות בבל, 'חושך' - זו גלות יון, 'על פני תהום' - זו גלות אדום. מדוע החושך כנגד יון? מכיוון שרצו להחשיך את עיניהם של ישראל מן התורה. התורה נקראת: 'עץ חיים' למחזיקים בה. כלומר, מי שרוצה להיות מחובר לחי החיים, לקבל את החיות והשפע ישירות מהמקור, מתחבר דרך התורה ודרך הנתונים שהתורה מסמנת לו. היוונים רצו לקטוע את החיבור שלנו לשפע האלוקי, ולגרום לנו לחתוך את הענף שעליו אנחנו יושבים. הם זממו להחשיך לנו את האור. איך? בהתחלה דרך הפילוסופיה שלהם ולאחר מכן בכוח, דרך גזירות שנבעו מאותה תפיסת עולם. הפילוסופיה שלהם מיוסדת על סגידה לטבע, סגידה שהיתה קיימת אז וגם היום. ישנם כאלה שאינם יכולים לראות מעבר לגשמיות העולם הזה. זה נקרא להיות בחושך, חושך עצום, מכיוון שהעולם לא מאיר לנשמה והיא נשאר חשוכה. כאשר לא רואים את האור של הקדוש ברוך הוא מאיר בחיי היומיום, זה נקרא הסתר פנים של הקדוש ברוך הוא. 'גילוי' הוא מצב שבו מרגישים איך הוא מציץ אלינו מבעד למקרים ולהתרחשויות. בשביל לגלות את האור הזה צריך חכמה ובינה. החכמה היא היכולת לראות את הנולד, לראות אחרית דבר מראשיתו, וגם לראות מכל תוצאה והתרחשות גלויה - את שורשה הנעלם. הבינה גורמת לנו להבין דבר מתוך דבר. להסיק מסקנות ולשמוע מה הקדוש ברוך הוא אומר לי מתוך אירועי היום-יום. ככה מאירים את החושך. בחנוכה אנחנו מדליקים נרות משמן זית. שמן זית מושך את אור החכמה. אור זה מאיר במקומות האפלים והנמוכים ביותר, דווקא בגלל שהוא מחובר בשורשו הרוחני למקומות הגבוהים, לדרגה שמעל הטבע וגדרי העולם הזה. בחנוכה אנחנו מושכים הארה מעולמות עליונים, מעולם אצילות, לספירת המלכות ולמקומות החשוכים ביותר, בהם איננו רואים את יד ה'. נר חנוכה עוזר לאנשים הכי רחוקים לראות שיד ה' מנחה אותם ומשיגה עליהם בכל רגע, ושכל מה שקורה איתם הוא בהשגחה.

(האתר הרשמי של הרב אשורב: בסוד הדברים (besodh.com))

מצוות הדור
הרב חיים כהן ("החלבן")
(נערך מתוך שיחת הרב)

הנרות שדלקו במנורה בבית המקדש מסמלים את נשמות ישראל. אהרן הכהן הגדול וזרעו אחריו זכו להדליק את המנורה בבית המקדש, ועד היום מדליקים הם את נשמות ישראל. מפני מה זכה לכך אהרן? המדרש (תנחומא) מסביר: משום ש"היה קושר חבל של ברזל על מותניו, ומחזר על כל פתחי ישראל. וכל מי שלא היה יודע לקרות קריאת שמע וכן מי שאינו יודע להתפלל, היה מלמדו... וכן מי שאינו יודע לכנוס בגופה של תורה היה מלמדו". אהרן ראה את נשמת הקודש החבויה בכל יהודי, וראה את היהלומים היקרים של ה' יתברך מתגוללים באשפתות ומאבדים את ההוד וההדר של המלכות שראויה להם. ישראל הם שותפיו של הקב"ה בתיקון העולם, והם אינם מתעוררים לכך.

עם ישראל כולו צמא מאוד לה' יתברך. ארס הכפירה והתסיסה החריפה שהחלו לפני כמאה חמישים שנה, פג ועבר מן העולם. ישנו דור שלם שלא ידע את יוסף, או את אברהם יצחק ויעקב, את הרמב"ם ואת שולחן ערוך. דור זה אינו יודע את סוד נשמתו, את קדושת ה' שבו, ויחד עם זה הוא בעל נשמה גבוהה מאוד, נשמה אצילית של דור גאולה, שזועקת בקרב הלבבות של כולם, צמאה לאלוקות ומתגעגעת למים חיים של תורה ותפילה. דורנו הוא הדור שעליו נאמר: "הנה ימים באים נאם אדני ה' והשלחתי רעב בארץ, לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי ה'" (עמוס ח').

הדור הזה מחפש ומשוטט ומבקש את דבר ה' אך אינו מוצא. מדוע? מפני שאין מי שיאמץ אותם, אין מי שידפוק בדלת ביתם בראש השנה ויציע להם לשמוע תקיעת שופר, אין מי שמזמין אותם להדליק חנוכה, אין מי שבאבהה ואכפתיות יקרא להם להצטרף אליו ללמוד מעט תורה. מחנה שלומי ישראל הוא עצום ורב ברוך ה', והנה, אם רק נשנה את תפיסותינו והרגלינו, נביט על האחר ונעשה עימו חסד - כי אז ממש נזכה לקיים את הפסוק "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". דרכו של האדם עובר ה' היא לחשוב כל הזמן על התפתחות הרוחנית בתורה ובמצוות, בקדושה ומעשים טובים, תיקון מידות ועבודת ה'. אמנם כל אחד במחנה שלומי ה' עוסק בתורה ומצוות כפי יכולתו, אולם לרוב אנו סובכים סביב עבודתנו שלנו. והנה, אם כל אחד מיישראל ירגיש שמוטל עליו חוב, וירגיש שצריך לאמץ אל ביתו ואל לבבו את אותם המשוטטים ומבקשים את דבר ה' ואין להם מי שיאמץ - כי אז זה יהיה היסוד להשלמת מצוות ותיקון הדור שלנו, בדרך לגאולה השלמה.

מחנכים! מדריכים!

מעוניינים לקבל עותקים של **קרוב אליך** לשימוש בפעולה או שיעור, לחלק לתלמידים או לחברה?
טמסו ל-054-4530951
ונביא אותך קרוב אליכם מדי שבוע!
 ההפצה תחל ללא כל עלות בשבועות הקרובים

6 העלבתי אותם
כהוגן, וטוב שכן

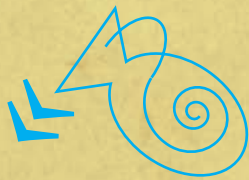
התוועדות

4 החנוכה
הגדולה בעולם

כתבה

3 ניצחתי ואנצח!

אלומה לב

המשך מעמ' 1

ידיעת אלוקות בלימוד חסידות הרב יצחק ערד,
ראש מכון 'דעת'

לא לחינם, י"ט בכסלו, המוכנה 'ראש השנה לחסידות', חל בסמיכות לחנוכה. הנס העיקרי של חנוכה - מציאת פך השמן הטהור, קשור לפנימיות התורה שנמשלה לשמן. תורת החסידות היא הפנימיות שבפנימיות והיא תורתו של משיח, שעל ידה יואר העולם. מפורסמת היא עדותו של הבעל שם טוב, מייסד החסידות, מספר על עליית נשמה שעשה להיכלו של משיח ושאלו "אימתי קאתי מרי?" כלומר, מתי אדוני - מלך המשיח - מגיע? ומלך המשיח ענה לו "לכשיפרצו מעיינותיך חוצה". כשמעיינות החסידות יפרצו על המקום הרחוק ביותר - מלך המשיח יוכל להגיע. הפצת המעיינות מגלה בעולם ידיעת אלוקות, והדבר מקרב אותנו לימות המשיח, בהם, כדברי הרמב"ם, "לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד". זוהי גם הסיבה לכך שתורת החסידות התגלתה דווקא בדורות האחרונים. כשם שבערב שבת טועמים ממאכלי השבת, כך בדורותינו יש לנו את היכולת והזכות ללמוד את פנימיות התורה, כטעימה מהגאולה השלימה. תורת החסידות אינה רק הכנה, אלא היא עצמה התנוצצות והארת אור הגאולה. גירוש החושך והיכולת להגיע ל'גאולה פרטית' היא על ידי לימוד והפנמת תורת החסידות, אשר היא הנותנת ומאפשרת לנו להגיע לשחרור מוחלט מכל מגבלה אישית. ימי החנוכה הם הזמן להתחזק בלימוד פנימיות התורה המגלה ומאירה לנו את אורו של משיח. על ידי זה נגרש את החושך שבקרננו, ונזכה לגאולה פרטית ולגאולה כללית כביאת משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

לנצח את האוסקר הרב ארלה הראל
רב, סופר ומחנך

כידוע, 'מעט מן האמת נוצח הרבה מן השקר, כשם שהמעט מן האור מסלק הרבה מן החשכה...' (רבינו בחיי בספרו חובות הלבבות). המאבק בין אור לחושך הוא מאבק בין אמת לשקר, משום שהאור חושף את המציאות האמיתית כמות שהיא, ולא מאפשר לנו להמשיך להעלים עין ממנה כרצוננו. אנו חיים בתרבות שמקדשת את הבריחה מן האמת אל עולם הדמיון המוגזם. אסקפיזם,

בריחתנות בעברית, הינה תכונה שלילת ביותר, שהיום זוכה לגיבוי עולמי של דת חדשה, שעיקרה בריחה מהתמודדות אמיתית עם החיים וקשייהם. אחת לשנה, מתאספים מאמיני הדת הזו, ומחלקים פרסים לאלו שתרמו את התרומה הגדולה ביותר בשנה החולפת להעצמת מצב זה - פיסלוני זהב קטנים, הנקראים 'אוסקר', שמקבל מי שהצליח לעבוד על כולנו הכי טוב ולגרום לנו לחשוב, לשעתיים, שהמציאות שונה ממה שהיא באמת. את החושך הזה, של אולמות הקולנוע והיכלי התיאטרון, אנו צריכים לגרש, על ידי אור של אמת, של חשיבה שכלית עמוקה, של דעת אלוקים.

איך עושים זאת? בשתי דרכים: ראשית, על יד התבוננות על המציאות בעין מפוקחת, מיעוט צריכת תרבות קלוקלת, צפייה ביקורתית בסרטים, בהצגות, והאזנה וקריאה מחושבת ליצירות (המבטאות רעיונות ועמדות כמוכן); שנית, בדרך של הוספת טוב, על ידי יצירת וצריכת תרבות אלטרנטיבית, כזו הנוצרת על ידי אנשי אמונה המציגים את המציאות כמות שהיא, ודנים ומעמיקים בה. אנו צריכים להשתדל להטמיע דבר זה גם בקרב אחינו הדתיים לעתיד, הטובעים בתוך ים ההבל המציף אותם בדמות 'תרבות'. אם נספק להם אלטרנטיבה ראויה, הם יהיו הראשונים לצרוך תרבות קודש זו, בשל תחושתם הפנימית המואסת כבר בעולם השקר וצמאה לאלוקים!

חושך הבדידות הרב יצחק טוניק
ראש ישיבת 'נחת רוח' במושב תפרח

ה' הבטיח לאבותינו שירבה את זרעם "ככוכבי השמים" ו"כחול הים". ההבדל בין שני הדימויים הוא ההבדל שבין צורתו של יהודי בגלות לבין צורתו בגאולה. כל כוכב עומד לעצמו. אמנם בגודל עצום ובהארת חשכת הלילה, אבל לבדו. לחול הים, לעומת זאת, תכונה הפוכה. כל גרגיר הוא בעל מימדים אפסיים, אך הגרגירים הרבוקים זה בזה יוצרים חיץ בעל עוצמה המסוגל לעצור אוקיינוסים גועשים. בחשכת הגלות כל יהודי נמצא לבדו, וכשהוא זוכה לעמוד איתן מול החשיכה כנר חנוכה, הוא מעניק כיוון ודרך לרואים אותו. בגאולה, המאירה כיום, נדרש ביטול עצמי על מנת להתחבר זה לזה להשראת השכינה עלינו, כחול הים. החושך שאנו באים לגרש הוא תולדת 'שמשה של יוון', החושך המוקרן מעיר האורות של פריז והרומים לה. חושך זה, הנקרא אצלם אור, מאיר ומפיז את החומר בכל מיני היבטים, גירויים וריגושים. התוצאה של הנפילה בחושך הזה היא חווית בדידות איומה. ההגדרה ההלכתית לאור יום ראשוני היא כשמכיר את חברו ממרחק ד' אמות - ההיפך הגמור ממצב החושך האומר 'לא רואה אף אחד ממטר'. גירוש

החושך הזה הוא על ידי התחברות. התחברות עם אלוקות והתחברות אהבת עם הזולת, על פי התורה. כך נהפוך מכוכבים בודדים בחשיכה לגרגירי חול שפלים, מאוחדים ואוהבים המופזים באור הגאולה. הגמרא אומרת שנוכח למעלה מעשרים אמה (מחוץ לטווח הראייה) פסול, ומיד לאחר מכן מלמדת שהבור שזרקו אליו את יוסף היה עם נחשים ועקרבים. הסמיכות מלמדת אותנו לשים כל יהודי בטווח הנראה. הרחקת הזולת מטווח האכפתיות שלי מקבילה להשפלתו וזריקתו לבור של נחשים ועקרבים. אם נאמן את עצמנו ברכישת עין טובה, רוח נמוכה ונפש שפלה, נצא מבדידות החושך של עולם התווה אל עולם התיקון המואר והמחובר.

התקומה מחכה לאור איתאל גלעדי
תנועת 'דרך חיים' בנשיאות הרב יצחק גינזבורג שליט"א

יש הנוהגים לומר לפני הדלקת נר חנוכה פסוק מהנביא מיכה: "... כי נפלתי קמת, כי אשב בחשך ה' אור לי". הרב גינזבורג מסביר כי החלק הראשון, "כי נפלתי קמתי", מתאר את דור השואה והתקומה. לאחר נפילת הגלות, עד שיא השפל בשואה הנוראה, קם עם ישראל בארצו. אמנם, גם אחרי "כי נפלתי קמתי", עדיין נמצאים אנחנו במצב של "כי אשב בחושך" ומחכים לגילוי של "ה' אור לי". בחיצוניות, החושך המדובר הוא חלקי המציאות החשוכים, האיזמים שעדיין מרחפים על עם ישראל בארצו וקשיי היום-יום השונים. אבל באמת, העיקר הוא החושך הרוחני-העובדה שאין קשר גלוי ומודע בין התנהלות המציאות לבין אור ה'. כמוכן, ניסי התקומה והצלחות עם ישראל בארצו הם מתנהלים לפי תורתנו הקדושה, "תורה אור", אנו עדיין יושבים בחושך, וכל הקשיים החיצוניים שלנו נובעים מהחושך הפנימי הזה. מדוע אנחנו יושבים עדיין בחושך? עמוס הנביא אומר "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל", והזהר הקדוש מסביר כי "לא תוסיף קום בתולת ישראל" מכח עצמה, אלא רק "קודשא בריך הוא יוקים לה" (הקב"ה יקים אותה). כשהיים בתחושת "כי נפלתי קמתי", בכח עצמי - "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" - שוכחים את ה' והמציאות חשוכה. רק כאשר נחוש את התלות-הקיומית שלנו בקדוש ברוך הוא ונרע שהדרכות התורה אינן 'ערך מוסף' אלא המפתח היחיד לקיומנו כיהודים בארץ, נזכה ל"כי אשב בחשך - ה' אור לי". גם בימי החנוכה, בהם חוגגים את נצחון המלחמה ואת נס פך השמן, זהו הסדר: נצחון המלחמה הוא בגדר "כי נפלתי קמתי" - בחסדי ה' שמסר רבים ביד מעטים - אך שלמות הנס היא ב"נר מצוה ותורה אור" של "הדליקו נרות בחצרות קדשך". זו הדוגמה המובהקת לכך שעלינו להתחיל בהארת אור בהיר מפך שמן טהור, גם אם הוא קטן ובלתי-מספיק, וה' יגמור בעדנו - "כי אשב בחושך ה' אור לי!"

לומדים את זה תניא

בכל יצירה אמנותית ראויה לשמה, גנוז מידע רב העשוי ללמד רבות אודות אופיו, כשרונו, שאר רוחו, יושר שכלו, עוצמת רגשותיו, מוסריותו, עושר דמיונו, התמדתו, דבקותו במטרה, ירידתו לפרטים, ויכולת ההבעה העצמית של האומן. כדי להבחין באופן יסודי ומעמיק בחותמת היוצר המוטבעת ביצירה, אין די בראיה והתרשמות שטחיים. ככל שרמתה האמנותית של היצירה גבוהה יותר, כן גם עולה רמת ההבנה והכישורים הנדרשים מן המתבונן בה, כנאמר בכיטוי העממי 'רק גאון מבין גאון'.

השתלמות האדם באומנות ומיומנות האבחנה במכמני חיי נפש היוצר, נכללת "גם כן בלשון אמונה שהוא לשון רגילות - שמרגיל האדם את עצמו, כמו אומן המאמן ידיו" (תניא פרק מב). אם דרושים כלים כגון פתיחות, ידיעות מספיקות וצבירת ניסיון כדי לגשת להתבוננות במעשי ידי בשר ודם, אשר סוף כל סוף מוגבלים הם, נעלים לאין שיעור הם ההכנה והכלים הדרושים לשם התבוננות האדם ביצירה האלוקית שבמעשה בראשית - המשקפת נאמנה את היות הבורא כל יכול, כליל כל השלמויות, אין סופי ובלתי מוגבל, ככתוב "מה רבו מעשיך ה'".

'מה רבו' או 'מה גדלו'?

הרב יאיר כלב

להגביר אור או אמונה?

ניסיתי להתקבל לעבודה שהייתה נראית תפורה עליי. התחום מעניין, אנשי הצוות איכותיים, אפשרויות הקידום מצוינות, יש סיפוק בכל רגע נתון ונשיאה בתפקיד זוה עושה רושם טוב. התאמצתי מאוד כדי להגיע לראיון, הפעלתי פרוטקציות מכאן ומשם, שיננתי תשובות חכמות לשאלות-פתע, ולא התקבלתי. אבל לא ויתרתי. במשך שנתיים שלמות ארבתי לכל פיסת מידע - האם התפנה שם תפקיד, האם יש מישהו מקושר שאוכל להפעיל כדי שהפעם אתקבל. הקולות בתוכי רבו אחד עם השני: מה, את לא שומעת שה' יתברך בעצמו סגר בפנייך את הדלת הזאת? ולעומתו התחושה הבהירה והברורה שהתפקיד הזה נתפר בשבילי מששת ימי בראשית, ה' בטח רוצה שאתגבר על עצמי ואלמד משהו, אבל אני עוד אנצח. איך עומדים בניסיון, תהיתי, מפסיקים לרצות או רוצים יותר?

אמנות החיבוק הפנימי

שנתיים אחרי. בוקר שבו השעון המעורר לא מילא את תפקידו, מרוב מהירות שום בגד לא היה לי נוח, המרפק נתקע במשקוף הבית ביציאה כך שהטלפון נפל מן היד ונדם, והריצה לאוטובוס הניבה מראה מאכזב - זנבו הירוק המתרחק אל האופק. עמדתי מובסת בתחנה, ולאט לאט לחללה אליי ההבנה של המושג 'להפסיד בכבוד'. אנחנו חושבים שלהפסיד בכבוד פירושו להתרומם עם חיוך אחרי שנפלנו, כדי שמי שראה את הנפילה לא יבוז לנו, או לא ידאג. אבל נראה לי שפירוש הביטוי הוא אחר לחלוטין. מי שצריך לכבד אותי ברגע של הפסד הוא רק אני. אני - שכל כך רציתי והשקעתי, אני - שלבתי התרונן כי דגשתי שהצלחה נמצאת לי בכיס, אני - שיתכן שאם ארים ידיים מן הרצון הספציפי הזה לא אדע לאן להמשיך. קשה מאוד להתרומם בחזרה אחרי מכה כואבת, ולא משנה בכלל

קרוב אליך

עלון שבועי לעבודת השם בדרך החסידות ת.ד. 52589 רמת גן
עורך: אהרונ ברנשטיין
עיצוב: דוסה
לתגובות, יצירת קשר, פרסום והפצה:
info@qarov.org | 054-4530951

אכן אתה א-ל מסתתר

אחד מגדולי המדענים אשר הקדיש חייו לחקר דרכי ופעולות הטבע, אמר בהתפעמות: העוסק בחקר חוקי הפיזיקה משול לילד קטן, העומד כשגבו מופנה אל שפת הים הגדול. פעמים אין ספור משתעשע הוא בשליחת ידו לאחור אל תוך המים הרדודים, ובדרך כלל מעלות אצבעותיו רק חול, אצות וצדפים למיניהם. לעתים רחוקות מאוד נמצאת להפתעתו בין כל אלה גם פנינה נדירה ויקרה... על אף הגילויים המרעישים אליהם הגענו בחקר הפיזיקה של הבריאה, אנתנו רק בתחילת תחילתה של הדרך.

אמנם בתורת הקבלה והחסידות מבואר כי אין די בלימוד והתבוננות בחוקי הטבע הגשמיים וכי יש להרחיב את היריעה ולעסוק במרחבים האלוקיים שבלימוד נשמתא דאורייתא (נשמת התורה). בחלק זה של תורת ישראל מבוארים דרכי ההתבוננות ב'סדר השתלשלות העולמות' - היא ירדת החיות האלוקית המחיה ומהווה את העולמות כולם עד לעולם הזה הגשמי, ככתוב "מה גדלו מעשיך ה'".

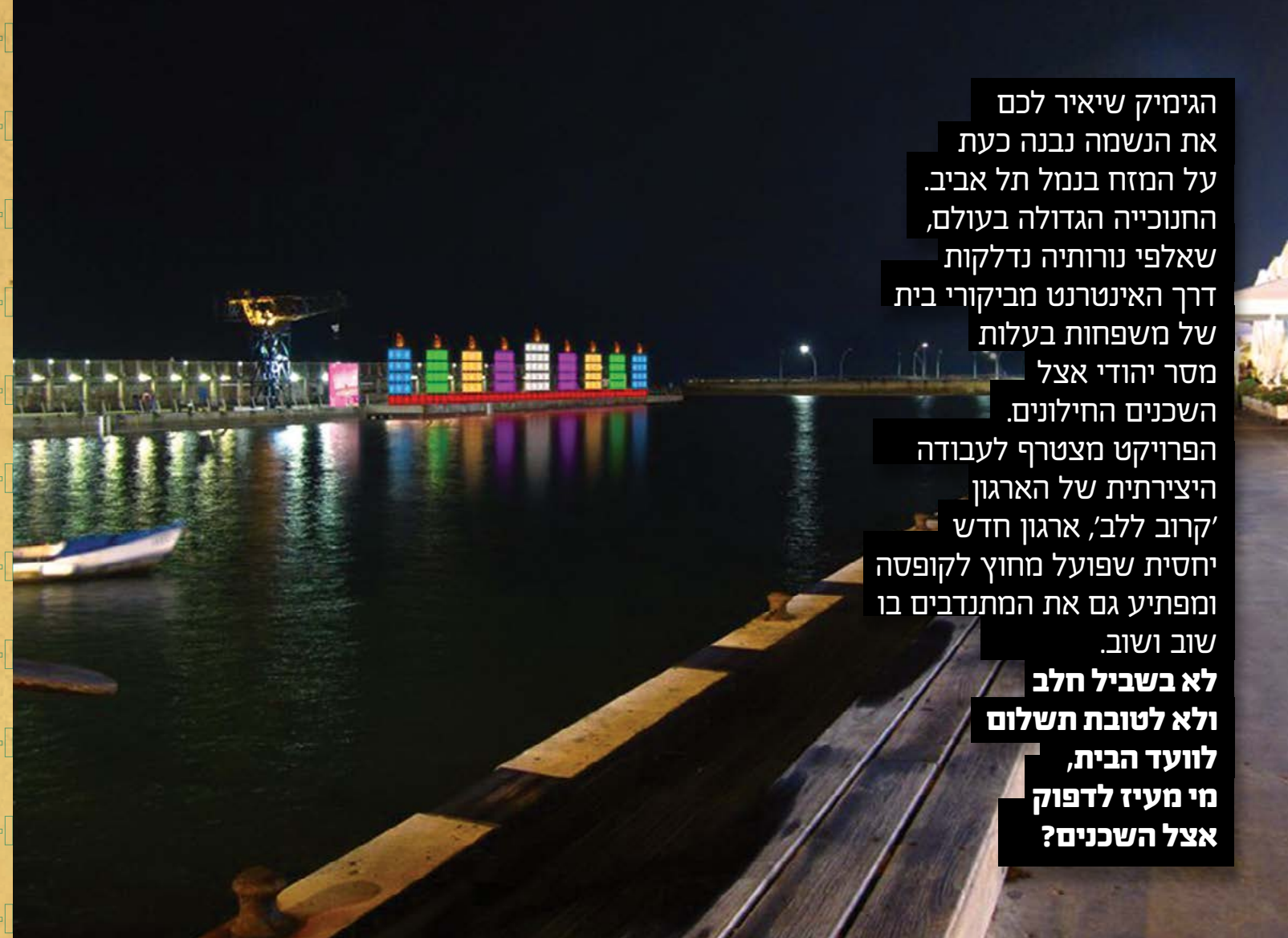
לארח את האחד

הסתכלות כפולה פנימית זו ב"מה רבו מעשיך ה'" וב"מה גדלו מעשיך ה'" - הן ברכי ההנהגה האלוקית בעולם הזה והן בזו שבעולמות העליונים, מעוררת בלומד חרדת קודש ותחושה מחייבת של נוכחות אלוקית. בזה בא לידי ביטוי טבעו האמיתי של עם ישראל אשר מאז ומעולם נועד להיות "גוי אחד בארץ": 'גוי' (עם) שנשמות בניו ובנותיו יורדות לעולם הזה, לחיות כמה עשירות בשנים בתוך גופים ובתוך גשמיות וחומריות ה'ארץ', אשר זוהי שליחותם: ל'ארח' בתודעתם ובהנהגתם תמיד את ה'אחד' - הוא בורא העולם ומנהיגו.

הגימיק שיאיר לכם את הנשמה נבנה כעת על המזח בנמל תל אביב. החנוכייה הגדולה בעולם, שאלפי נורותיה נדלקות דרך האינטרנט מביקורי בית של משפחות בעלות מסר יהודי אצל השכנים החילוניים. הפרויקט מצטרף לעבודה היצירתית של הארגון 'קרוב ללב', ארגון חדש יחסית שפועל מוחץ לקופסה ומפתיע גם את המתנדבים בו שוב ושוב.

לא בשביל חלב ולא לטובת תשלום לועד הבית, מי מעיז לדפוק אצל השכנים?

החנוכייה שתאיר את השמים

סיפרו פעם לרבי מקוצק על צדיק שממלא את ימיו בתפילה ולימוד תורה, ובכל עת חוטמו קבור בתוך ספר. אמר הרבי: "זהו אינו צדיק אמיתי, אלא צדיק בפרוה!". כשביקשו חסידיו לבאר את דבריו הסתומים, אמר להם: "כל צדיק רוצה רק 'להתחמם' בעבודת הבורא. אולם, יש צדיק שכדי להתחמם עושה לו מעיל פרוה שמחמם אותו לבורו, ויש צדיק שכדי להתחמם מדליק מדורה שמחממת גם את כל הסובבים אותו". 'קרוב ללב' הוא ארגון שנוסד לפני שנה ברמת השרון, והוא מורכב מאנשים שבחרו לצאת מהפרוה של עצמם ולחמם גם את האנשים והחברה שסביבם.

תצאו בחוץ

חיי היום יום במרכזי הערים מאופיינים בניכור מסוים. כל משפחה חיה את חייה שלה, והקשר בין שכנים - לעתים באותו בניין ואף באותה קומה - כמעט ולא קיים. הרעיון של 'קרוב ללב' הוא: צאו מהבועה! מלים כמו אחדות, אחווה ואהבת ישראל, שנשארות פעמים רבות בגדר סיסמאות על הנייר, מקבלות מימוש. המטרה היא ליצור חיבור אמיתי עם הציבור הכללי, שבמקרה הזה, הוא גם השכנים. להבה צוריאלי, רכזת הארגון ברמת גן מספרת: "ישיבת רמת גן הוקמה לפני עשרים שנה בשכונת רמת עמידר, מתוך מטרה להתחבר לעם ישראל. סביב הישיבה קמה קהילה ענפה שמונה למעלה ממאתיים משפחות. באופן טבעי, כל החברות שלי היו מהקהילה הדתית. הרעיון של הפרויקט זה לפרוץ את המעגל החברתי - לפגוש פנים אל פנים את עם ישראל, להיות מעורב בין הבריות".

"לגור עם עם ישראל", מסבירה צוריאלי, "זה לא רק עניין גיאוגרפי. צריך להשתחרר מכך שכל האנשים בזיכרון הטלפון שלנו הם דתיים, ושכל המוזמנים לחתונה ולאירועים השונים הם דתיים. אנו רוצים ליצור חברים וקשרים עמוקים גם עם אנשים לא דתיים".

בעידן של ניכור וקרירות, פעילי 'קרוב ללב' מציעים את הדבר הטבעי ביותר: קשר אישי. רבים מהקהילה הדתית מכירים את המודל של ישובים קטנים בו כולם מכירים את כולם, אבל בעיר גדולה אפשר למצוא משפחות שיגורו בשכנות שנים רבות ולא יחליפו מילה.

רק רציתי לאחל חג שמח

'קרוב ללב' פרוש כיום על פני עשרים ערים ברחבי הארץ - מקצרין ומעלות עד שדרות והרצליה, כאשר בכל חודש מצטרפים עוד יישובים. בסך הכל לוקחים חלק בפעילויות הארגון כאלף פעילים, ועוד היד נטויה.

פעילי הארגון פועלים במתכונת של דירה מול דירה, משפחה מול משפחה. כל אחד משמש 'שליח של רצון טוב' בבניין וברחוב שלו. אבל איך יוזמים קשר סתם כך?

כשונה מהרבה מאוד פרויקטים שעוסקים בקרוב לבבות או בקרוב רחוקים, 'קרוב ללב' מדבר בשפה אחרת. הוא בנוי על עקרון הפשטות. יוצאים מהבית, דופקים באקראי על הדלת של שכנים, ובחיוך גדול אומרים להם: "חג שמח! באנו להדליק יחד נרות חנוכה!". נשמע הזוי? בהחלט, אבל רק למי שטרם ניסה. מי שקפץ למים נכח לראות שזה עובד. אנשים נמסים, מתרגשים ומתפעלים. "עשרים שנה אנחנו גרים בבנין ואף אחד לא דפק בדלת..." במקום להמשיך לשבור את הראש איך להגיע לציבור הכללי, במקום להיות מתוחכמים או להעלות קמפיינים מבריקים בפייסבוק, פשוט דפוק אצלו בדלת ודבר אליו. הוא מחכה לך.

ב'קרוב ללב' לא מאמינים בביקור חד פעמי, אלא בקשר שמתמשך מחג לחג. לאחר שמדליקים יחד נרות חנוכה, מגיע הזמן לחגוג יחד את ט"ו בשבט ולקבל משלוח מנות בפורים. הרעיון הוא לבסס קשר אישי ומתמשך. כדי להעצים את המפגש, מוציא הארגון לפני כל חג ערכות חגיגיות אותן מחלקים הפעילים לשכנים ללא כל תמורה. בחנוכה כוללת הערכה חנוכייה ונרות, בשבועות שוקולד באריזה של עשרת הדברות, ועוד. בכל ערכה כוז מחולקת גם חוברת תוכן מעוצבת עם רעיונות עמוקים לחג, שמתאימים לציבור הרחב ומדברים בשפה שהוא מכיר.

החגים הם הזדמנות בלתי רגילה לחזק את הקשר ליהדות. הלבבות פתוחים, ומעבר למוספי הטילולים והמתכונים, אנשים מחפשים משמעות רוחנית לחג. "אנשים לא רגילים לקבל את החום שהפעילות שלנו משרדת, את הקהילתיות

והמשפחתיות, והם נמשכים לזה מאוד", מספרת צוריאלי, "לשכנים רבים אין קהילה או חברים של ממש, בגלל עומס העבודה וקצב החיים המהיר. חברה אחת שהכרתי ממשפחה חילונית במהלך הפעילות, פנתה אליי בבקשת טלפונים לבייביסיטר, כי פשוט אין לה את מי לשאול".

אנשי 'קרוב ללב' דוגלים בקירוב עם חיוך. השכנים פוגשים אנשים שמחים ולבביים, שאינם מנותקים או מסתגרים - כפי שנוטים לצייר את הציבור הדתי. מי שהכיר עד היום

"צריך להשתחרר

מכך שכל האנשים בזיכרון הטלפון שלנו הם דתיים, ושכל המוזמנים לחתונה ולאירועים השונים הם דתיים"

את הדתיים דרך התקשורת, זוכה לפגוש אותם פנים אל פנים. המחיצות נשברות והלבבות מתקרבים. שכנים רבים מופתעים מהמפעל הזה שלא דורש מהם תרומות, אלא אדרבא, מציע להם להכיר ולשתף. הצמא האדיר שקיים היום לתוכן ערכי ורוחני אמיתי מאפשר לאנשים להאזין ולקבל בפתיחות רבה יותר. "אנשים כבר לא מפחדים היום מדתיים וגם לא מיהדות", אומרת להבה צוריאלי. "דיברתי עם נשים חילוניות שהתלהבו מרעיונות ביהדות, דברים שהיו רחוקים מהן מאוד. הקשר האישי מאפשר להיפתח אליהם ולעקוף את הסטיגמות".

פתחו לי פתח כחודו של מחט

הקשר שנוצר בין המגורים השונים, יכול מטבעו לגרום לעיתים להיתקלויות ולמבוכה. עוד חוויה אישית: "כמו כל הקשרים, זה נוצר מאחד החגים. נתנו לשכנים שלנו בהתחלה משלוח מנות בפורים, ואחר כך גם את הערכה של המצות בפסח, וכך נוצר חיבור עם השכנים החילונים שלנו. הזמנו אותם לשבת והם נהנו מאוד. אבל אז השכנה רצתה להזמין אותנו אליהם לשבת ואמרה לנו: 'אל תדאגו, הכול כשר'". אחרי מבוכה ראשונית והתייעצות עם הרב, הציעה לבסוף להבה לשכנתה שהן תבשלנה ביחד, כך שהיא תוכל לראות שהכל נעשה על פי ההלכה. כשהגיעה להבה למטבח של שכנתה, נדהמה לגלות שהמטבח היה כשר לגמרי בתכלית ההידור. בסופו של דבר, הקשר הניב פירות: "תוך כדי שיחה השכן אמר לבעלי ישנה שהוא מאוד מתעניין בפילוסופיה יהודית. לאחר כמה ימים, חשבנו לשרך לו חברותא איתו הוא יוכל ללמוד פעם בשבוע. השכן התלהב והם קבעו ללמוד יחד. מדפיקה בדלת, זה הגיע לחברותא".

כבשנים קדמוניות

סיפור נוסף שיכול להמחיש את מהות הדברים, מספרת רחל ליבוביץ': "לא מזמן עברנו לגור בקהילת נוהורא, במרכז רמת גן. לקראת ראש השנה יצאנו למבצע 'קרוב ללב', מצוידים בעוגות דבש וכרטיסי שנה טובה. נכנסנו

לשכנה בת שמונים וישבנו אצלה עשרים דקות, שוחחנו והכרנו". במהלך השיחה שאלה השכנה את רחל אם משפחה תבנה סוכה. רחל ענתה בחיוב, ואז השכנה אמרה בעיניים בורקות: "כשתבנו את הסוכה אצלכם בקומה שלישי, אני מעוניינת 'לתרום' את החשמל מהדירה שלי בקומה הראשונה. אבל..." סייגה מיד השכנה, "כל זאת בתנאי שתתנו לי ליטול ארבעת המינים!". רחל הסכימה בחפץ לב ל'עסקה', אך התעניינה מרוע חשוב לה לברך על ארבעת המינים. השכנה סיפרה על ילדותה

במקום להמשיך

לשבור את הראש

איך להגיע לציבור הכללי,

במקום להיות מתוחכמים

או להעלות קמפיינים

מבריקים בפייסבוק,

פשוט דפוק אצלו בדלת

ועל זיכרון ישן בו היא ואחיה רצים אל סכא שלה ונוטלים ללב. עם השנים המשפחה הפסיקה להקפיד על המצווה, והלוב נשאר כגעגוע רחוק. "בערב החג נכנסנו אליה עם הילדים והענקנו לה סט ארבעת המינים במתנה. כשהיא פתחה את הדלת וראתה את ארבעת המינים היא התרגשה מאוד והתחילה לרעוד. הילדים פחדו שהיא תתעלף מרוב התרגשות. כשיצאנו, ראינו שהיא מחבקת את ארבעת המינים חזק חזק". חלק מהמשימה של 'קרוב ללב' הוא חיזוק התודעה בציבור הדתי לאומי. כולנו מתארגנים לקראת החגים עם קניות, בישולים, אורחים, הכנה רוחנית ולימוד עם הילדים. לרשימת ההכנות לחגים צריך להוסיף עוד משימה אחת פשוטה - לחבר גם כמה מהשכנים למשמעות החג, או לכל הפחות לדעת איך קוראים להם...

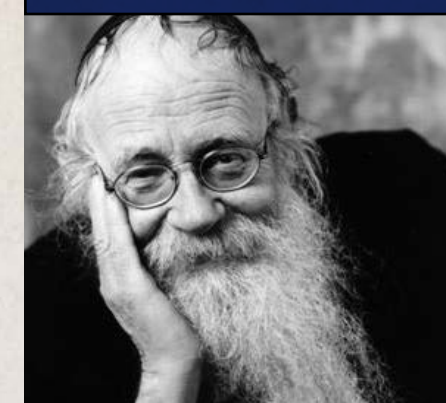
פרסום עם מפורסמים

אחד השיאים של הארגון הוא הקמת החנוכייה הגדולה בעולם על המזח בנמל תל אביב. המיזם, בשיתוף נמל תל אביב ו-y.net, נערך לזכרו של ש"י תובל, מנכ"ל קרן קהילות, שהיה שותף ליוזמה של הקמת 'קרוב ללב', ונפטר באופן פתאומי לפני כחודש. החנוכייה שנבנתה מחמשת אלפים נורות לך, תודלק באמצעות האינטרנט, כאשר כל מפגש בין משפחה חילונית למשפחה דתית - מצוין על ידי נורה שנדלקת בחנוכייה. בכל יום מימי החנוכה יתקיים טקס הדלקת נרות על ידי זוג מדליקים מפורסמים בתחומם, האחד חילוני והשני דתי. לאירוע יגיעו השר נפתלי בנט, מיכל אנסקי, שולי רנד, אברהם טל ועוד רבים וטובים. באותו אירוע מרגש, כך מקווים המארגנים, יוסרו עוד כמה חסמים דרך החג - ששייך לכולם.

משפחות המעוניינות לקחת חלק בארגון מוזמנות ליצור קשר עם אביטל: www.karov-lev.co.il | 054-6334864

ריח בוגדיו

בשיתוף ארגון "שפע"
הרב עדין אבן ישראל
(שטיינזלץ)

כל ילד שחוגג בר מצווה בחנוכה דורש בפלפול מפורסם, ואם לא הוא, אז הרב דורש באותו עניין. את השאלה שואלים כבר חמש מאות שנה, כבר ה'בית יוסף' שאל אותה: הלא ליום אחד היה מספיק שמן, לפי זה ביום הראשון לא היה שום נס, אז למה עשו שמונה ימי חג? יש על כך רשימה ארוכה של תירושים, החל מהתירוץ שחילקו את השמן לכמויות קטנות, וכלה ברעה שאומרת שעצם העובדה שמצאו את פך השמן הייתה נס. יש קושיה גדולה יותר בתוך העניין הזה, והיא הרבה יותר חמורה: הלכה ברורה היא, שכאשר הקהל או הכוהנים טמאים, מותר לעבוד במקדש בטומאה. אם אין פך שמן טהור, מותר להדליק בשמן טמא. אין בכך כל בעיה. אז לכאורה, מה היה הצורך בנס חנינם? הם היו

יכולים להדליק בשמן טמא, עד לייצור שמן חדש וטהור. גם לקושיה זו תירושים מסוגים שונים, אחת התשובות היא שכל העניין היה לחנוך את המקדש לעבודה בטהרה. לפני כן העבודה בבית המקדש לא הפסיקה. המקדש לא נחרב, העבודה נמשכה, אמנם רק בערך, אבל נמשכה. היה שם אפילו משהו שקראו לו כהן גדול, והיה שם איזה סדר, אלא מה? הכל היה הפקר. לאנשים שישבו שם לא היה אכפת, והייתה שם גם עבודה זרה. הכל הלך ככה ביחד.

רשעים צדיקים גמורים

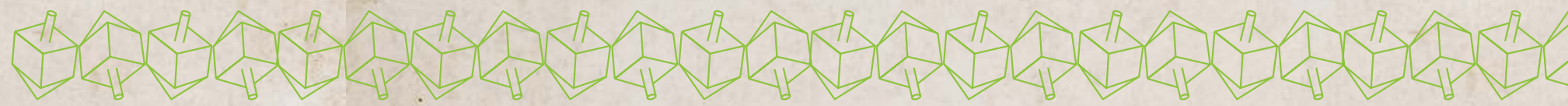
בספרי ההיסטוריה, מופיע הכהן הגדול בשם אלקימוס. זה וודאי לא שם יהודי, אבל הם היו אנשים מכובדים אז הם קראו לעצמם בשמות יווניים. אומרים שזהו האיש שנקרא במדרשים 'יקים איש צרורות'. זה סיפור מעניין, הוא היה בן אחרתו של יוסי בן יועזר שהיה מהזוגות. את יוסי בן יועזר הוציאו להרג בדיוק בתקופה הזו. כשלקחו אותו למות, הוא סחב איתו את הקורה שעליה יתלו אותו, עם צלב כזה. בדיוק אז הוא ראה את האחין שלו רכוב על סוס מכובד. יקים פנה לדודו ואמר: "מצא את ההבדלים - על איזה סוס הרכיב אותי הארון שלי, ועל איזה סוס הרכיב אותך הארון שלך, הקדוש ברוך הוא..." יוסי בן יועזר ענה לו: "אם לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה". מה הוא אמר? מגיע לי, וממני תלמד עד כמה הקדוש ברוך הוא משלם שכר לעושי מצווה. "מה זה עוברי רצונו?" שאל יקים, "מי יותר צדיק ממך בדור הזה?" אז יוסי

הציע להפוך את המשפט: "אם לעושי רצונו כך, לעוברי רצונו מה יהיה?" והם נפרדו, כל אחד הלך לדרכו. המילים חדרו לתוך יקים ובערו בתוכו. הוא התחיל לחשוב מה יהיה הסוף שלו בתור רשע, ועוד רשע שכזה? הוא החליט שהוא לא יכול לחיות יותר, ועשה לעצמו משהו מסובך, כדי לקיים לעצמו ארבע מיתות בית דין. זה היה מגיע לו באמת. גם סקילה, גם שריפה, גם הרג וגם חנק. את הכל הוא עשה בבת אחת. בינתיים לקחו את יוסי, ואז, כשעמדו להרוג אותו הוא חיך ואמר: "בשעה קלה קדמני בן אחותי לגן עדן".

במדרש רבה על הפסוק "וירח את ריח בגדיו כריח השרה", מופיע ש'ריח בגדיו', זה לא ריח בגדיו, אלא ריח בוגדיו. ויש כמה סיפורים על אנשים שהיו רשעים גמורים, ובשעת מבחן מסרו את נפשם. זה מה שכתוב בתנ"א, שכשארם מישאל עומד בפני מבחן שכזה, גם הרשע הגדול ביותר ימסור את נפשו.

הגנב הקדוש

לפני הרבה שנים ישבתי באיזה כוך ולימדתי תנ"א. הגענו לקטע הזה וסיפרתי כל מיני סיפורים מההיסטוריה שלנו על אנשים שהיו במצב הזה. אנשים שחיו כל ימיהם בהפקרות, וכשהגיעה שעת מבחן האם להמיר את דתם, מסרו את נפשם ומתו על קידוש ה'. באיזה מקום ישנה מצבה שכתוב עליה 'פה נטמן הגנב הקדוש'. האיש היה גנב, כך כתוב על המצבה שלו, והוא גנב בכנסייה ותפסו אותו. לאחר שדגנו אותו למוות בגין חילול הקודש, אמרו לו הכמרים שאם יתנצר, יומר האישום נגדו לניסיון גניבה בלבד, וחיינו

יינצלו. הגנב לא רצה, ובאמת מת על קידוש ה'. לכן חקקו על מצבתו את התואר 'הגנב הקדוש'. המשכתי לספר סיפורים נוספים, עד שמישהו שאל אותי: "טוב, זה היה פעם. מה עכשיו? אתה רואה את האנשים מסכיבים, אתה מכיר אותם ויודע שהם לא ימסרו את חייהם!". ענית לו שאינני יודע. אני יודע שזה פעל בעבר, אנשים פחותים במעלה ובדרגה רוחנית מתו על קידוש ה'. אלפים, אלפים כאלה. אבל מה היה קורה עכשיו? אני לא יודע. סיימתי את הערב ב'צריך עיון'.

עד שמישהו ירח

למחרת, נסעתי ליום הרצאות בהיאחזות נח"ל ליד אילת. זה מקום שבאמת לא היה בו הרבה אקשן, אז באו המון אנשים מכל הישובים מסביב, כל מיני קיבוצניקים, קהל גדול. מה כבר היה להם לעשות בלילה? גם עכשיו אנשים טוענים שאני מעליב אותם... אבל אז יכולתי לעשות זאת הרבה יותר טוב,

- כנראה שמאוד הצלחתי, כי הם התחילו לכעוס יותר ויותר. ממש ראיתי איך שהם רותחים, עד

הייתי יותר צעיר ולא היה אכפת לי. דיברתי ונתתי להם על הראש בכל מיני מישורים. כנראה שמאוד הצלחתי, כי הם התחילו לכעוס יותר ויותר. ממש ראיתי איך שהם רותחים, עד שמישהו קם וצעק עלי: "אתה אומר שאנחנו לא יהודים יותר? תראה, אני חילוני, אבא שלי היה חילוני, גם הסבא שלי היה חילוני. אם עכשיו יכריחו אותי לעבור לדת אחרת, אמות ולא אעבור!". ברברים שלו היה כל כך הרבה זעם, שמעו אותו בכל חלל האולם.

בלילה הקודם נשארתי בשאלה, ובלילה שלאחריו קיבלתי תשובה. הוא בוודאי לא ידע שיש שאלה כזאת, ובכזאת סמיכות לקבל תשובה ממישהו שמישח לפי תומו, היה יפה מאוד.

לדעתי צריך להגדיר זאת כך: אצל כל יהודי, ישנה נקודת אל-חזור. אצל אחד זו עבירה, שבעיניו, אי אפשר לחזור ממנה, ואילו אחר יעשה את האיסור, אלא שלדעתו הוא עדיין לא יצא בכך לחלוטין מגדר ישראל. גם לאיש כזה ישנה נקודה שבה הוא יעצור ויסרב, עד

מסירות נפש.

אני נשבע לכם

ישנו ספר עתיק של שאלות ותשובות, ושם יש שאלה מעניינת: לפני חמש מאות שנה חי בהונגריה יהודי שהיה מעורב עסקית עם כל האצולה ההונגרית. הוא היה כנראה איש מאוד מוצלח, בעל בעמיו, ואלמנה של אחד השרים הגדולים במדינה, שהייתה במדרגה

גם עכשיו

אנשים טוענים

שאני מעליב אותם...

אבל אז יכולתי

לעשות זאת

הרבה יותר טוב,

הייתי יותר צעיר

ולא היה אכפת לי

בהרבה: הייתה אז במדינה עלילת דם. מצאו משפחה יהודית מסכנה, והאשימו אותה בשימוש בדם נוצרים בפסח. הדבר התגלגל והגיע עד למועצת המלוכה. ואז, האיש הזה, שמצא את עצמו במצב מאוד לא נוח בלשון המעטה, אמר: "תראו, כולכם יודעים שהייתי פעם יהודי. עכשיו אני אחד משלכם, ואני נשבע לכם ששום יהודי לא עושה רבר כזה!". שבועתו הצילה את המשפחה. הרבנים כתבו בתשובה, שאם הוא היה מוכן למסור את נפשו בשביל לבטל את העלילה, אז הוא לא כל כך רע ואפשר להיקרא על שמו.

טהרת ישראל

נחזור לסיבת ההתעקשות על שמן טהור: חלק מהמלחמה של החשמונאים היה לעשות את בית המקדש טהור. השמן הטמא היווה בעיה, לא מבחינה הלכתית, אלא מעצם העניין. המאמץ הגדול היה לטהר את המקדש, ולהזדקק לשם כך לטומאה לא היה בא בחשבון.

צד נוסף, פנימי יותר, היה עניין של עיקרון: איזו מין יהדות תישאר? השאלה האם להשתמש בשמן טמא או שמן טהור, הייתה שאלה סמלית. העניין היה להילחם על טהרת ישראל, ואם על כך היה צריך לוותר - אז מה כל העניין? זה לא היה כל כך פשוט בירושלים, בסופו של דבר, העיר לא הייתה בשליטתם של החשמונאים. העמידה העיקשת על כך שיהיה שמן טהור היא נקודה ששייכת לעצם מהותו של החג. לכן היה להם כל כך אכפת לחפש ולמצוא שמן שיהיה טהור ואפשר יהיה להשתמש בו למקדש.

טוב, נפסיק לרגע, ונשתה לחיים. לחיים!

התנועות

"וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אַבְל אֲשֵׁמִים אַנְחֲנוּ... וַיִּסַּב מֵעֲלֵיהֶם וַיִּבְרָךְ":
השבתים עשו עתה תשובה, ויוסף חשב שכבר מזמן חזרו בתשובה, ובכה על שלא הכירו בחטא עד עתה (חידושי הר"ם)

צלם: אלעזר אמיתי
www.klipot.co.il

שו"ת
הרב יהושע שפירא
ראש ישיבת רמת גן

נפשי בשאלתי

בעניינים משפטיים ולא ייקח עורך דין טוב. משום מה, לעיתים אנו שומעים קולות הנוטים לומר שבשאלות תורניות אין צורך ברב. אדרבה, דווקא בענייני הלכה צריכים לא רק חכמה גדולה, אלא גם את מי שיראתו קודמת לחכמתו, כדי שיכוון באמת ליבו לשמים.

איפה עובר הגבול בין לדעת שאין עוד מלבדו וכל המציאות היא אלוקות לבין זה שתכל'ס יש עולם וצריך לחיות בו?

הכפילות בה מצד אחד השרוש האלוקי הוא המחייה ומעמיד הכל ואין בלתו, וההופעה של מציאות העומדת כביכול לעצמה מצד שני, מכבידה על החשיבה שלנו. הלוגיקה שלנו חושבת באופן של 'או - או', ואז אנו מוצאים את עצמנו בפני סתירה בלתי פתירה. לעומת זאת, הנשמה משתעשעת בכפילות הזו שעשועים עליונים, ומתפעמת מן החופש האלוקי שיוצר יש מאין ומחדש עולם שמעלים ומסתיר את מקורו האלוקי, ודווקא על ידי כך מעמיק לגלות שבאמת אין עוד מלבדו.

e-mail: shali@shali.co.il
054-4530951

האם החשמונאים שאלו רב לפני כל צעד ופעולה שהם עשו? אולי גם לנו מותר לא לשאול כל דבר?

ראשית, עם ישראל מכנה את החשמונאים 'כוהני הקדושים'. החשמונאים היו בעצמם דמויות עליונות של קישור לקודש, ליבם היה שרוי בהר מרום הרים, מקום השראת השכינה בישראל, והאש שבלבכם בערה בעוצמה רבה, עד שגם כל מי שהיה סביבם נכנע. הם לחמו למען התורה והיו מורי-הדרך הקדושים של אותו הדור. ממעשיהם של החשמונאים כשחזרו למקדש, נכתבו עיונים הלכתיים רבים על ידי גדולי הדורות. הם כנראה היו מאלה שראוי לשאול אותם ולא מאלה שנצרכים לשאול אחרים.

בנוסף לכך, עיקר מעשיהם של החשמונאים היו מלחמותיהם כנגד מלכות יוון. במלחמה מתייעצים עם שרי צבא, כפי שבשאלות בריאות מתייעצים עם רופא. בעניינים מקצועיים, לא רק שבעל המקצוע איננו שואל תלמיד חכם, אלא שתלמיד חכם שואל את בעלי מקצוע כדי לדעת את המציאות שלפיה יורה הלכה.

לגבי שאלת רב בדורנו, הדבר דומה לכל בעל מקצוע בענייני חול, להבדיל. אין חולה שבשאלה סבוכה יותר על דעתו של הרופא ואין אדם שיסתבר קשות

האם נכון לומר שחנוכה הוא חג הניצחון של הדתיים על החילוניים?

בשום פנים ואופן לא. המתיוונים רצו לעקור את קרן ישראל, ואילו אחינו החילונים הם בעד עם ישראל מתוך שייכות עמוקה ומסירות גדולה.

אין ספק שהחילוניות מכאיבה לנו ופוגעת בקדושה של עם ישראל. היא מרוקנת אותנו מהתוכן המרכזי שמעמיד את כל חיינו - התורה הקדושה ותר"ג מצוותיה. יחד עם זאת, בשום פנים אסור לנו לתת לכאב הזה לבלבל את היוצרות ולהפחית מן המעלות הרבות שיש כיום בעולם החילוני.

בימים קשים ומרים, כשהיוונים הצרו את צעדינו ופגעו בכל הקדוש לנו, התחברו המתיוונים אל המרים שבאויבנו באותה שעה. במקום לסייע לכלל ישראל, עליהם נכון לומר "ונוסף גם הוא על שונאינו". לעומת זאת, אחינו מוסרים נפשם על ביטחונם של ישראל, על פיתוח המדינה ואפילו על התורה ומצוותיה במידה לא מבוטלת. השבת, שנדרפה אז, היא יום המנוחה הרשמי במדינה. ברית המילה מתקיימת על ידי כמעט כל היהודים, גם אלו המכונים חילונים. חג החנוכה הוא דוגמא נפלאה לכך שגם אנשים שרחוקים לכאורה מתורה ומצוות מושכים לביתם את אור המקדש בהדלקת החנוכייה.